

Citiți lecția din manual: *Dacia romană. Romanizarea. Creștinismul*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Romanitate și creștinism

1. Definiții

Misionar = persoană care propagă creștinismul în teritoriile în care acesta nu este cunoscut.

Paleocreștinism = vechea biserică creștină, care a apărut în Antichitatea târzie greco-romană.

2. Romanitatea orientală

- secolele I î.Hr.-VII d.Hr. - încetarea stăpânirii romane în provincia Dacia nu a însemnat întreruperea legăturilor autohtonilor cu Roma, Dobrogea rămânând sub control imperial;
- legăturile cu Imperiul Roman au fost menținute prin:
 - a. Schimburile comerciale ale populației nord-dunărene cu provinciile romane sud-dunărene;
 - b. Mutările voluntare ale locuitorilor de pe un mal pe celălalt al Dunării;
 - c. Reinstaurarea stăpânirii romane la nordul Dunării în timpul împăraților Constantin cel Mare (306-337) și Iustinian I (527-565);
 - d. Răspândirea creștinismului la Dunărea de Jos de către **misionari** latinofoni.
- principalele fenomene care au afectat fosta Dacie romană, după anii 271-275, au fost decăderea vieții urbane și retragerea daco-romanilor în zonele rurale, adăpost în fața atacurilor migratorilor;
- secolele III-VIII - procesul romanizării a continuat, extinzându-se și asupra dacilor liberi.

3. Răspândirea creștinismului în Dacia

- secolele I-IV - creștinismul a fost interzis în Imperiul Roman, printre împărații adversari ai cultului creștin numărându-se Nero (54-68), Domițian (81-96), Traian (98-117), Hadrian (117-138), Antoninus Pius (138-161), Marcus Aurelius (161-180), Commodus (180-192), Septimiu Sever (193-211), Alexandru Sever (222-235), Maximinus Thrax (235-238), Decius (249-251), Valerian (253-260), Dioclețian (284-305), Galeriu (305-311) și Maximinus Daza (310-313);
- secolele III-IV - creștinismul a pătruns în Dacia prin intermediul coloniștilor și a militarilor romani;
- 313 - în urma *Edictului de la Milano*, prin care împăratul Constantin cel Mare a acordat libertate de cult creștinismului, a început organizarea primelor episcopii la Dunărea de Jos și s-au întemeiat basilicile (biserici) de la Tomis, Histria și Niculițel;
- creștinismul s-a răspândit în limba latină, contribuind la continuarea procesului de romanizare în rândul autohtonilor, termenii religioși de bază din limba română provenind din limba latină (biserică, cruce, Dumnezeu, înger, botez și Paște);
- secolul al IV-lea - în spațiul carpato-danubiano-pontic au activat personalități creștine precum Teotim I, Bretanion, Sava Gotul, Ulfila și episcopul Niceta de Remesiana;
- basilici (biserici) și cripte **paleocreștine** au fost descoperite în zona cetății Tomis (mormântul hypogeu și cripta paleocreștină, secolul al IV-lea, descoperite în municipiul Constanța), Niculițel (basilica celor patru martiri, secolul al IV-lea) și Izvoarele (Mehedinți, secolul al IV-lea);
- secolele IV-VI - obiecte creștine au fost descoperite la Biertan (județul Sibiu): donariul de bronz cu inscripția „*Ego, Zenovivs votum posui*” (din limba latină: „*Eu, Zenovie, am dat acest dar*”) și monograma lui Hristos; alte obiecte paleocreștine au fost descoperite la Porolissum (Moigrad, județul Sălaj), Luciu (județul Ialomița), Apulum (județul Alba) și Sucidava (Celei, județul Olt);
- secolul al VI-lea - Dionisie Exiguul (Dionisie cel Smerit), născut în Dobrogea, a introdus calendarul creștin (numerotarea anilor s-a făcut de la nașterea lui Iisus Hristos) și calculul datei pentru sărbătorile pascale.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=T9IXsRhoMe4>

https://www.youtube.com/watch?v=mgXt_fGqojQ

Fișă de lucru: *Romanitate și creștinism*

Citiți cu atenție cele două texte, apoi formulați răspunsuri pentru cerințele de mai jos:

A. *„Ca apărători ai siguranței și libertății romane, domnii noștri, Flavius Valerius Constantin și Licianus Licinius, pentru întărirea pazei limesului au construit în mod fericit din temelii și cetatea tropeenilor.”*

(Inscripție privind refacerea cetății Tropaeum Traiani, Dobrogea)

B. *„Vrând să facă din Istru cea mai puternică apărare a noastră și a întregii Europe, împăratul Iustinian a acoperit țărmul fluviului cu întărituri dese și a așezat pretutindeni pe țărm străji de oșteni, pentru a opri cu strășnicie trecerea barbarilor din părțile acelea. El a făcut asemenea întărituri în sate, încât fiecare ogor își are fortificația lui sau se află în vecinătatea unui loc întărit.”*

(Procopius din Caesarea, *Despre politica împăratului Iustinian*)

1. Indicați, pe baza surselor, o asemănare între măsurile luate de cei doi împărați romani.
2. Menționați, pe baza surselor, un motiv al măsurilor adoptate de Constantin cel Mare și de Iustinian.
3. Explicați importanța Edictului de la Milano (313) pentru răspândirea creștinismului la nord de Dunăre.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
7. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
8. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
9. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
10. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
11. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.
12. Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, Editura Paul Editions, București, 2021.

